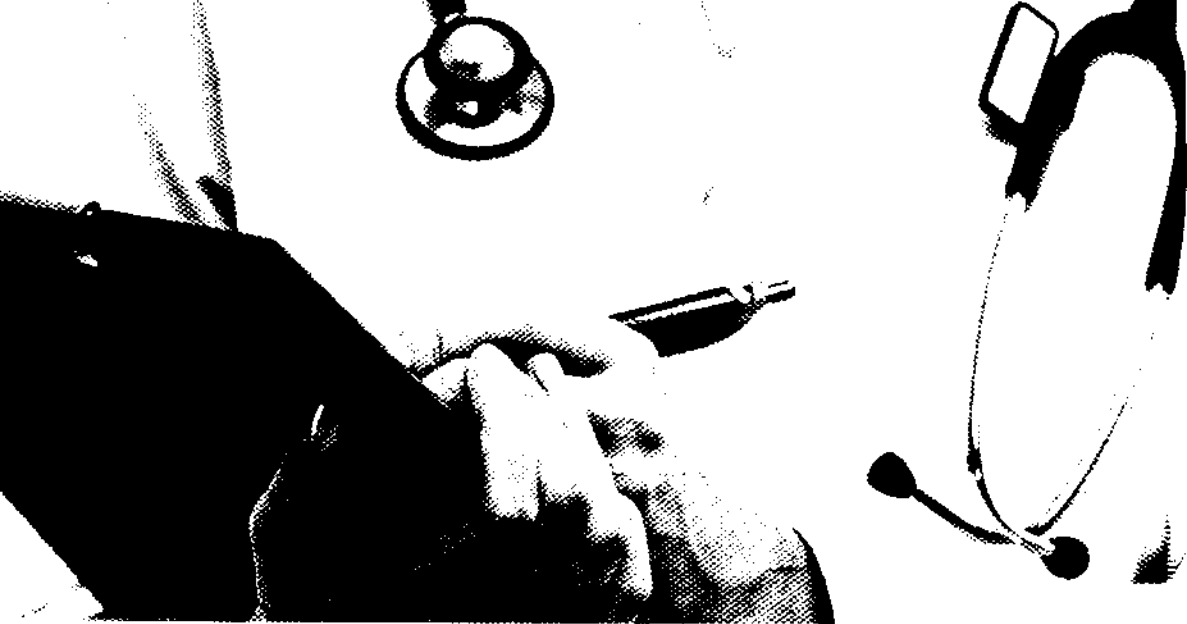

Зміст

Вступ.	Значення курсу внутрішньої медицини в підготовці лікаря-стоматолога	6
Розділ 1.	Введення у клініку внутрішньої медицини. Основні правила розпитування й огляду хворого. Методи дослідження хворого. Схема історії хвороби. (проф. М. С. Расін). Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла (проф. Т. А. Хомазюк)	8
Розділ 2.	Розпитування та загальний огляд хворих з патологією дихальної системи. Фізичні методи дослідження дихальної системи. Перкусія та аускультация легень. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в пульмонології. Основні синдроми в пульмонології (проф. О. О. Хренов, доц. В. М. Федосєєва)	41
Розділ 3.	Фізичні методи дослідження серцево-судинної системи. Розпитування й загальний огляд хворих із патологією серцево-судинної системи. Методи дослідження й семіотика серцево-судинної системи. Фізичні методи дослідження. Перкусія та аускультация серця. Тони і шуми серця. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в кардіології (проф. О. О. Якименко)	66
Розділ 4.	Основні синдроми при хворобах серцево-судинної системи (проф. М. С. Расін)	89
Розділ 5.	Дослідження органів травлення (проф. М. А. Оринчак, проф. В. М. Жебель)	99
Розділ 6.	Методи дослідження органів сечовиділення. Опитування й загальний огляд хворих із патологією нирок і сечових шляхів. Фізикальні методи дослідження. Лабораторні та інструментальні методи дослідження сечової системи. Семіотика сечової системи. Основні синдроми в нефрології. Прояви хвороб нирок і сечових шляхів із боку слизової оболонки ротової порожнини і зубощелепної системи (проф. Т. А. Хомазюк)	123
Розділ 7.	Методи дослідження органів кровотворення. Фізикальні методи дослідження системи крові. Розпитування й загальний огляд хворих із патологією системи крові. Методи дослідження та семіотика патології системи крові. Фізичні методи дослідження. Лабораторні й інструментальні методи дослідження. Загальний аналіз крові. Основні синдроми в гематології. Прояви хвороб крові з боку слизової оболонки ротової порожнини та зубощелепної системи (проф. Є. І. Дзісь, проф. О. Я. Томашевська)	139
Розділ 8.	Основні синдроми в гематології. Прояви хвороб крові на слизовій оболонці ротової порожнини і в зубощелепній системі (проф. Є. І. Дзісь, проф. О. Я. Томашевська)	146
Розділ 9.	Методи дослідження і семіотика при хворобах органів ендокринної системи. Збір скарг, анамнезу, об'єктивне обстеження хворих із хворобами ендокринної системи. Допоміжні методи дослідження в ендокринології. Основні синдроми в ендокринології (проф. О. Б. Яременко, доц. Р. І. Ільницький)	163
Розділ 10.	Методи дослідження і семіотика проявів алергії та вторинного імунodefіциту. Збір скарг, анамнезу, об'єктивне обстеження хворих. Допоміжні методи дослідження в алергології та імунології. Основні синдроми в алергології. Синдром вторинного імунodefіциту (проф. І. П. Кайдашев)	193
Список літератури		201
Додаток. Основні фізіологічні показники		203

1 Розділ

(проф. М. С. Расін)

(проф. Т. А. Хомазюк)

Введення у клініку внутрішньої медицини. Основні правила розпитування й огляду хворого. Методи дослідження хворого. Схема історії хвороби. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла

Професійна діяльність лікаря ґрунтується на взаємодії з пацієнтом у лікарні біля ліжка хворого в стаціонарному відділенні, а також в амбулаторних та побутових умовах у поліклініці та вдома. Зміст професійного спілкування з пацієнтом обумовлений головним обов'язком лікаря – запобігати розвитку хвороби, діагностувати хворобу, лікувати хворого. Первинна медична допомога сьогодення населенню в Україні реформується за принципом сімейної медицини з наближенням до реальних потреб збереження здоров'я пацієнта та його родини (Закон України від 07 липня 2011 р. № 3611-VI "Про внесення змін до основ законодавства України про охорону здоров'я щодо

удосконалення надання медичної допомоги", наказ МОЗ України від 01.09.2011 р. № 557 "Про затвердження Примірного положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги"). Такий напрямок професійних обов'язків потребує від лікаря не тільки глибоких суто професійних знань, а й високих особистих етичних якостей. Хвороба – це не лише комплекс функціональних і морфологічних порушень у діяльності різних органів і систем, а й складна багатофакторна дезорганізація психічного й духовного особистого стану пацієнта, пов'язаного з психологічною атмосферою взаємовідносин у сім'ї, що лікарю завжди необхідно враховувати при встановленні діагнозу та

в процесі лікування хворого. Визначення професійних і загальних етичних проблем взаємин лікаря і пацієнта у клінічній медицині визначається поняттям медичної етики й деонтології.

Етика (від грец. *ethos* – звичай, система норм поведінки) визначає правила моралі (від лат. *moris* – звичай) і моральної поведінки людини в суспільстві, що відзначалося ще Аристотелем, який і започаткував використання самого терміна та основи цієї науки.

Медична етика – це наука і практика застосування принципів загальнолюдської моралі у професійній діяльності медичних працівників – лікаря, середнього і молодшого медичного персоналу, що базується на високій духовності, інтелігентності, внутрішній культурі та моральних чеснотах: доброчесності, порядності, гуманізму, справедливості, милосерді, співчутті, самопожертві. Медична етика встановлює і регулює норми моральної поведінки медичних працівників у спілкуванні з пацієнтами, членами родини, колегами, співробітниками. Особливості медичної етики визначаються специфікою професійної діяльності та соціально-громадянським станом медичних працівників.

Складовою медичної етики є наука деонтологія (від грец. *deon* – належне, *logos* – вчення) про морально-етичні обов'язки не тільки медичних працівників, але й студентів-медиків у процесі професійної, лікувально-діагностичної, навчальної та наукової клінічної діяльності, психоетичні норми взаємовідносин з пацієнтами та колегами. Термін “деонтологія” був запропонований на початку XIX століття англійським філософом Бентамом для визначення вчення про належне в галузі моралі, насамперед медичної етики.

Грецьке слово “пропедевтика” означає “введення у дисципліну”.

Курс пропедевтики внутрішньої медицини спрямований на вивчення принци-

пів діагностики захворювань внутрішніх органів.

Діагностика внутрішніх хвороб базується на виявленні симптомів хвороб.

Симптомами називають ознаки, які відрізняють хвору людину від здорової.

Симптоми бувають **суб'єктивними**, тобто такими, які відчуває тільки хворий, і **об'єктивними**, які виявляє той, хто обстежує.

Для виявлення симптомів хвороб і спостереження за лікуванням хворого відпрацьований спеціальний метод дослідження: складання історії хвороби.

Історія хвороби – це одночасно:

- алгоритм дослідження хворого;
- робочий документ лікаря, який містить необхідні відомості, спостереження за перебігом хвороби, результати досліджень, усі призначення хворому;
- юридичний документ, який може бути використаний органами правосуддя в разі позову на лікаря з боку хворого або його родичів.

Історія хвороби є також важливим науковим документом, який дозволяє вивчати особливості перебігу внутрішніх хвороб залежно від різних умов та обставин.

Історію хвороби веде лікар за відомою схемою, яка є необхідним елементом діагностичного пошуку.

Історія хвороби складається з кількох частин.

- **Паспортна частина.**
- **Анамнез** (результати розпитування й вивчення попередніх медичних документів хворого):
  - * скарги хворого;
  - * анамнез хвороби;
  - * анамнез життя.
- **Об'єктивне (або фізикальне) обстеження:**
  - * загальний огляд;
  - * послідовне обстеження всіх органів і систем за допомогою органів чуття лікаря;